

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 277/2016-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou kanceláriou URBÁNI & Partners s. r. o., Skuteckého 17, Banská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Rastislav Urbáni, LL.M., vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo 20/2015 z 10. júla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo 20/2015 z 10. júla 2015.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný za obzvlášť závažný zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 a 3 písm. d) a f) a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na ustanovenia § 138 písm. i) a j) a § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona a za prečin nedovoleného prerušenia tehotenstva podľa § 152 ods. 2 a 3 písm. a) a b) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona s poukazom na ustanovenia § 138 písm. g) a § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona.

V uvedenej trestnej veci bol sťažovateľ uznesením sudcu Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pre prípravné konanie sp. zn. 0 Tp 58/2015 z 10. apríla 2015 vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Na základe žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu okresný súd uznesením sp. zn. 0 Tp 58/2015 z 22. júna 2015 nahradil väzbu sťažovateľa podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku (prijal písomný sľub a nariadil dohľad probačného a mediačného úradníka) a prepustil ho na slobodu.

Proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu podal sťažnosť prokurátor Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici (ďalej len „krajská prokuratúra“), o ktorej krajský súd napadnutým uznesením č. k. 5 Tpo 20/2015-80 z 10. júla 2015 rozhodol tak, že podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku rozhodnutie okresného súdu z 22. júna 2015 zrušil a žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. Zároveň krajský súd písomný sľub sťažovateľa podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal a taktiež nenahradil jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa názoru sťažovateľa v rámci trestného konania vedeného proti jeho osobe došlo k viacerým pochybeniam, na ktoré bezvýsledne upozorňoval vo svojom vyjadrení k sťažnosti krajskej prokuratúry proti uzneseniu okresného súdu z 22. júna 2015.

Prvou takouto skutočnosťou bolo, že sťažovateľ pred jeho zadržaním ako obvineného (7. apríla 2015 o 16.00 h) bol zadržaný ako podozrivý (7. apríla 2015 o 6.00 h), avšak vo vyšetrovacom spise o tomto úkone absentuje zápisnica (o zadržaní podozrivej osoby). Týmto malo podľa sťažovateľa dôjsť „k výraznému porušeniu práv vtedy ešte podozrivého“ sťažovateľa, pretože „okrem toho, že o jeho zadržaní ako podozrivej osoby nebola spísaná zápisnica, rovnako nebol poučený... o práve radiť sa so svojim obhajcom... počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní na čo jednoznačne poukazuje § 85 ods. 5 Trestného poriadku...“. Sťažovateľ je presvedčený, že „V danom prípade sa jedná o nekonvalidovateľnú vadu konania a z toho dôvodu sú všetky potom nasledujúce procesné úkony vrátane uznesenia o vzatí obv. [REDAKOVANÉ] do väzby nezákonné, nakoľko bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo.“.

Ďalšia okolnosť, ktorú sťažovateľ vytyka orgánom činným v trestnom konaní, je tá, že od momentu jeho vzatia do väzby tieto orgány vykonávali procesné úkony len v minimálnom rozsahu. Ako uvádza, „Od vzatia obvineného do väzby, t. j. od 07. 04. 2015 nebol s ním vykonaný žiadny vyšetrovací úkon a to nielen s ním, ani s ďalšími osobami týkajúcimi sa uvedenej veci po dobu takmer 2 mesiacov. Napriek tomu, že poverený vyšetrovateľ PZ v danej veci formálne naplánoval vykonanie určitých procesných úkonov, k ich skutočnej realizácii však nikdy nedošlo...“. Pokiaľ krajská prokuratúra v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 22. júna 2015 poukázala „na taxatívny výpočet jednotlivých procesných úkonov v čase od 07. 04. 2015 do 05. 06. 2015“, s týmto sťažovateľ nesúhlasí, pretože viaceré z týchto úkonov „nemožno v žiadnom prípade považovať za procesné úkony, ktoré sa obvykle vykonávajú v čase väzobného stíhania obvineného, účelom ktorých by malo byť zistiť všetky okolnosti prípadu“. Za jediný vyšetrovací (procesný) úkon vykonaný v tejto trestnej veci od jeho vzatia do väzby považuje sťažovateľ iba výsluch obvinenej.

Sťažovateľ ďalej tvrdí, že krajská prokuratúra porušila aj § 79 ods. 3 Trestného poriadku, pretože po tom, ako jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nevyhovela, mala „túto žiadosť spolu so svojim stanoviskom a s návrhom na prepustenie doručiť príslušnému súdu, čo sa však v danom prípade nepochybne nestalo... zo strany prokurátora nedošlo k postupu v zmysle § 79 ods. 3 Trestného poriadku, keď predmetnú žiadosť, ktorej

sám nevyhovel, nepostúpil príslušnému súdu. Z jeho strany došlo len k samotnému vypracovaniu vyjadrenia k žiadosti o prepustenie z väzby, čo následne adresoval Okresnému súdu Banská Bystrica a teda nie je mi zrejmé, ako mohol okresný súd o tejto žiadosti rozhodnúť, keď mu nebola ani doručená.“.

Za „porušenie práva obvineného na obhajobu“ sťažovateľ považuje skutočnosť, že krajská prokuratúra nielen jeho, ale ani obhajcov žiadnym spôsobom neinformovala o nevyhovení jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu. Sťažovateľ tak podľa jeho slov „nemohol plne využiť svoje právo na obhajobu, keď mu bola odopretá možnosť procesne sa vyjadriť k nevyhoveniu žiadosti o jeho prepustenie zo strany prokurátora, ale aj k jeho samotnému vyjadreniu, ktoré adresoval príslušnému súdu, aby mohol rozhodnúť“. Aj vo vzťahu k uvedenému sťažovateľ zastáva názor, že ide o „takú vadu v konaní, ktorá bez ohľadu na rozhodnutie súdu o žiadosti obvineného o jeho prepustenie, ktorú už v tejto fáze konania nie je možné konvalidovať“.

Napokon sťažovateľ poukázal „na ďalšiu zaujímavú skutočnosť ohľadom zákonnosti rozhodovania o väzbe“, keď o jeho osobnej slobode mal 10. júla 2015 podľa rozvrhu práce krajského súdu rozhodovať senát v inom zložení, ako v skutočnosti rozhodoval. Poukázal na opatrenie predsedu krajského súdu sp. zn. Spr. 856/15 z 10. júla 2015 k rozvrhu práce krajského súdu na rok 2015, podľa ktorého mal o jeho veci rozhodovať senát v zložení JUDr. Peter Chovanko, JUDr. Jozef Ryant a JUDr. Ján Bednár, pritom reálne vo veci rozhodol senát v zložení JUDr. Peter Chovanko, JUDr. Ján Deák a JUDr. Juraj Babjak. Sťažovateľ uzatvára, že „Vyššie uvedené jasne poukazuje na skutočnosť, že príslušným uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo/20/2015 zo dňa 10. 07. 2015 došlo k porušeniu práva obvineného v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na zákonného sudcu, keď o jeho žiadosti rozhodoval súd v inom senátnom zložení ako mal.“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie „nálezom vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo/20/2015 zo dňa 10. 07. 2015 bolo porušené obvineného právo na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“.

Zároveň žiadam Ústavný súd Slovenskej republiky, aby Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo/20/2015 zo dňa 10. 07. 2015 zrušil a prikázal, aby bol sťažovateľ bezodkladne prepustený na slobodu.

Súčasne navrhujem Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby zaviazal Krajský súd v Banskej Bystrici nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia spočívajúce v zastupovaní pred ústavným súdom vo výške 355,73 Eur. “.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom tohto návrhu, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti (návrhu na rozhodnutie), a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Tvrdenie o porušení iných práv, resp. iným subjektom uvedeným v odôvodnení sťažnosti mimo petit návrhu ústavný súd považuje iba za súčasť argumentácie.

Pretože sťažovateľ je v danej veci zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom a v sťažnosti je návrh požadovaného rozhodnutia – petit – zreteľný, ústavný súd považuje za predmet sťažnosti namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 20/2015 z 10. júla 2015.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;

e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je rozhodnutím o osobnej slobode. Druhostupňový súd ním rozhodoval o sťažnosti krajskej prokuratúry proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bol sťažovateľ na základe jeho žiadosti prepustený na slobodu a jeho väzba bola nahradená prijatím písomného sľubu a dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Podľa judikatúry ústavného súdu ochrana základných práv a slobôd v súvislosti s rozhodovaním o osobnej slobode fyzickej osoby spadá *ratione materiae* pod čl. 5 dohovoru (príp. čl. 17 ústavy), ktorý obsahuje základné hmotné a tiež procesné atribúty osobnej slobody vrátane práva na spravodlivé súdne konanie pri jej pozbavení. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uvádza, že na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 6 dohovoru o práve na spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 277/07, II. ÚS 131/08).

Už zo samotného znenia čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva, že toto ustanovenie je aplikovateľné na konanie o trestnom obvinení (teda vo veci samej), a naproti tomu ustanovenia čl. 5 dohovoru upravujú všetky prípustné dôvody pozbavenia osobnej slobody. Rozhodovacia činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva jednoznačne vymedzila záver, že záruky čl. 6 dohovoru sa v „trestných“ veciach týkajú len konaní, v ktorých sa rozhoduje o „oprávnenosti“ obvinenia („bien-fondé“), a nevzťahujú sa na mnohé konania súvisiace s trestným stíhaním, ktorých predmetom nie je rozhodovanie o oprávnenosti obvinenia, t.j. rozhodovanie o vine a treste. Vychádzajúc z uvedeného režimu čl. 6 dohovoru nepodlieha (okrem iného) rozhodovanie o väzbe (Neumeister c. Rakúsko z 26. 6. 1968 a Matznetter c. Rakúsko z 10. 11. 1969). V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07).

Tieto závery platia aj vo vzťahu k namietanému nezákonnému zloženiu vo veci konajúceho senátu krajského súdu. Z judikatúry ústavného súdu k základnému právu na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) vyplýva, že sťažovateľom namietaný postup krajského súdu by mohol byť v príčinnej súvislosti s prípadným porušením práv zaručených v čl. 17 ústavy alebo čl. 5 dohovoru a nie je v príčinnej súvislosti s namietaným porušením práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru (príp. základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy), pretože, ako už bolo uvedené, tieto nie sú v konaní o väzbe aplikovateľné (obdobne IV. ÚS 495/2013).

Keďže medzi sťažovateľom namietaným uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 20/2015 z 10. júla 2015, ktorým bolo rozhodované o osobnej slobode, a právom na spravodlivé súdne konanie zaručeným v čl. 6 dohovoru absentuje príčinná súvislosť, ústavný súd nemohol inak, iba sťažnosť sťažovateľa odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Pretože sťažnosť bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhodením sťažnosti, t. j. vyslovením porušenia základného práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2016